

Tänapäeva Eesti veemajanduse korraldamine

Reeda Iismaa
Veeosakonna nõunik

Eesmärk

Eesti vete kaitse, vete hea seisundi saavutamine ja säilitamine!

Eesti veed ja majandamisüksused

EELISes on arvel:

- ca 2874 järve ja tehisjärve
- ca 1772 jõge, oja, peakraavi ja kanalit

Neile kehtivad veeseadusega kehtestatud veekaitsepiirangud

Vete majandamiseks on Eesti veed jagatud majandamisüksusteks ehk **veekogumiteks**

Majandamisüksus=veekogum

Pinnaveekogum on selgelt eristuv ja oluline osa pinnaveest, nagu järv, jõgi, oja, paisjärv, peakraav, kanal, kraav või nende osa, siirdevesi või rannikuvee osa

Pinnaveekogumite puhul on kogumiteks määratud:

- seisuveekogud veepeegli pindalaga alates 50 ha,
- vooluveekogud alates valgalaga 10 km², suuremad jõed on jagatud mitmeks kogumiks,
- rannikuveed on meil jagatud 16-ks kogumiks

Põhjaveekogum on põhjaveekihis või -kihtides selgesti eristatav veemass

Majandamisüksus=veekogum

Pinnaveekogumid ja põhjaveekogumid:

Pinnaveekogumeid **744**

Vooluveekogumeid 635

Seisuveekogumeid 93

Rannikuveekogumeid 16

Põhjaveekogumeid **31**

Kõik veekogud ei ole veekogumid!

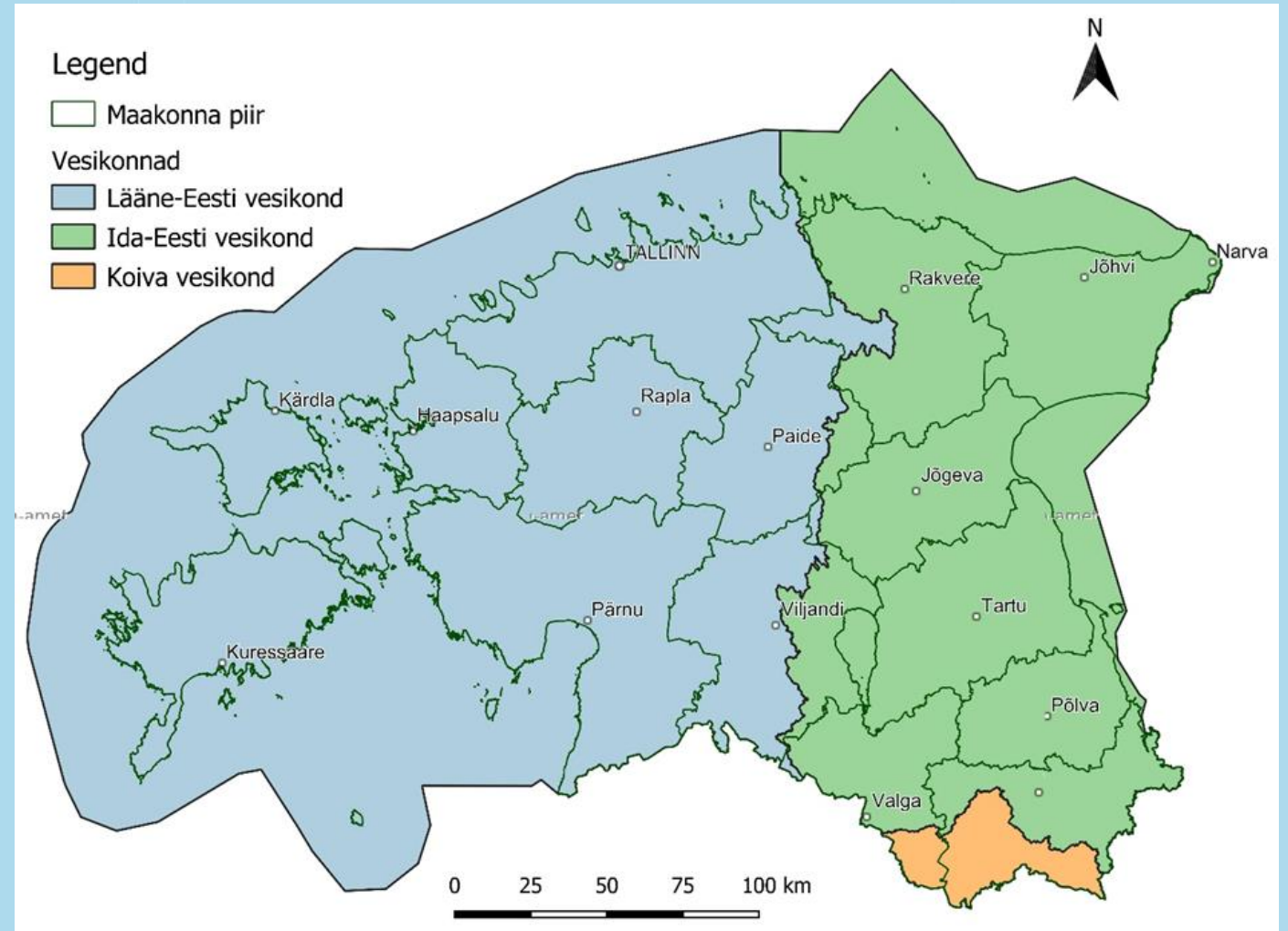
Veemajanduskavad

- Veekogumite majandamine toimub **veemajanduskavade** alusel
- Veemajanduskavad koostatakse 6 a perioodi kohta
- Mitteheas seisundis veekogumite seisundi parandamiseks ja heas seisundis kogumite seisundi säilitamiseks koostatakse **meetmeprogramm**
- <https://kliimaministeerium.ee/veemajanduskavad-2022-2027>

Vesikonnad

Käsil on 3.
veemajanduskav
ade periood
(2022-2027)

Õiguslik raam

Veepoliitika raamdirektiiv (2000)
Veeseadus (1994/2000)

Eesmärkide saavutamise viimane tähtaeg 2027

Veemajanduskavasid koostatakse koos üleujutuse riskide maandamiskavade ja merestrategiega, arvestame NTA tegevuskavaga

Ülesannete jaotus alates 4. perioodist

- Eesmärkide seadmine, VMK ajakohastamise koordineerimine, rakendamise üldine koordineerimine- [Kliimaministeerium](#)
- Seire, seisundihindamine, alusuuringute ajakohastamine, veeseireprogrammi koostamine, VMK ja MP ajakohastamine, EK raporteerimine- [Keskkonnaagentuur](#)
- VMK meetmeprogrammi rakendamise korraldamine- [veemajanduskomisjon](#)
- VMK koostamisse avalikkuse kaasamine, meetmeprogrammi meetmete rakendamise koordineerimine- [Keskkonnaamet](#)
- VMK meetmete rakendamine- [riigiasutused ja veekasutajad](#)

VMK rakendamise koordineerimine:

Vastutav koordineeriv asutus on Keskkonnaamet
2 aasta kohta tegevuskava
kord aastas meetmete rakendamise ülevaade

KeA ei ole tegelenud sisulise koordineerimisega!

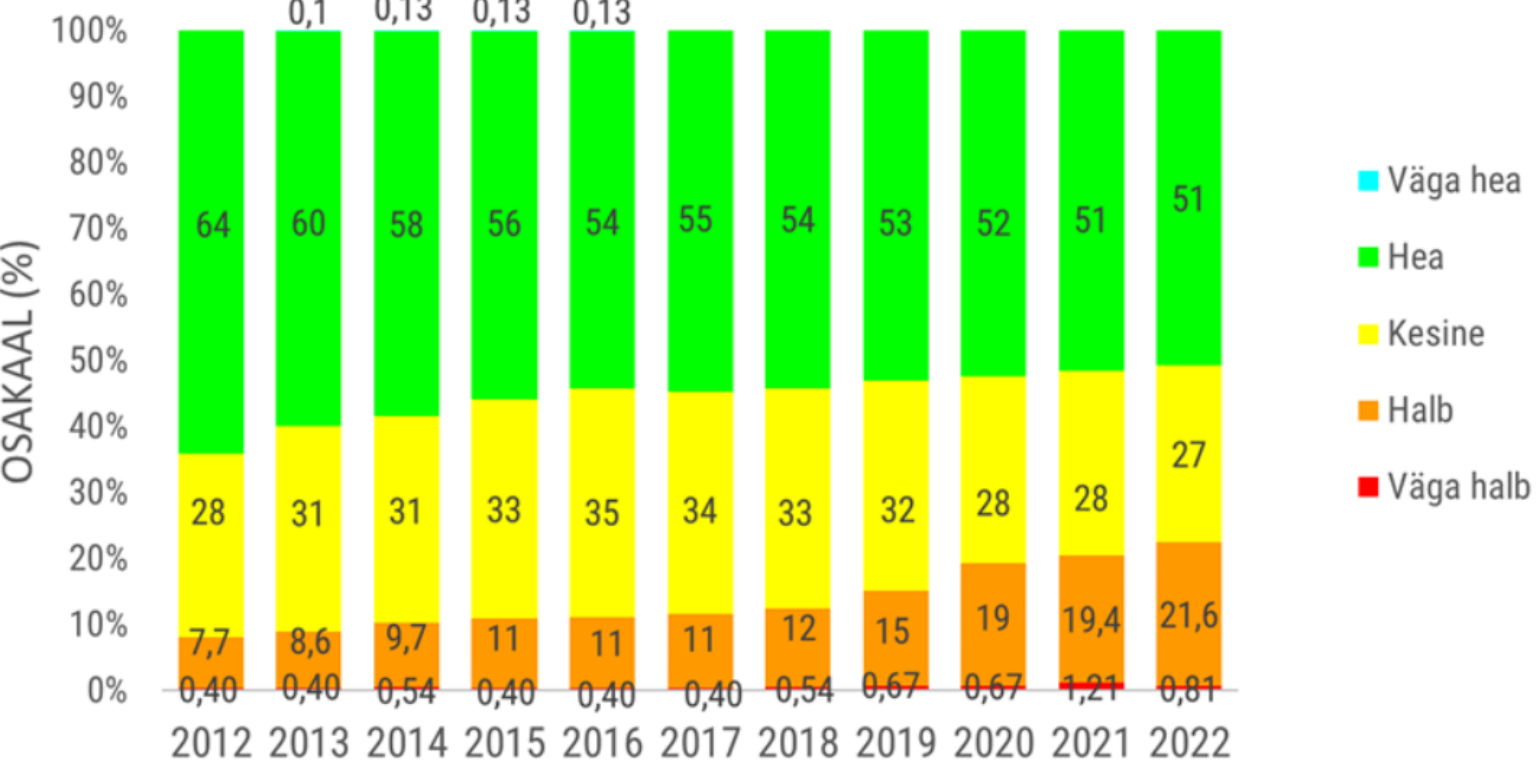
- Meetmete faktilised 183 tüüpmeetmele
- Alamvesikonna spetsialist—LIFE IP CleanEST Viru alamvesikonna koordinaator

Lääne-Eesti vesikonda LIFE SIP WetEST taotlus

Miks me ei ole olnud VMK rakendamisel ja eesmärkide saavutamisel piisavalt edukad?

PINNAVEEKOGUMITE KOONDSEISUND 2012-2022

1 miljard ÜF ja KIK KP
veekaitseinvesteeringuid
107 reoveepuhastit 1804 km RV
torusid; 116 352 inimesele ÜK
liitumine, likvideeritud
jääkreostust, rajatud kalapääse,
lammutatud paise!
Lisaks MAK põllumaj.
investeeringud ning
tervikveemajanduse ja kaitsele
pani aluse juba HA Velner NL ajal.

Kõik pingutused ei ole olnud asjata:

Veekeskkonna kogu toitainete koormusest moodustab 2019. a koormuste hinnangu alusel 8% reovesi=reovesi ei ole 3. perioodil enam vesikondades oluline koormus!

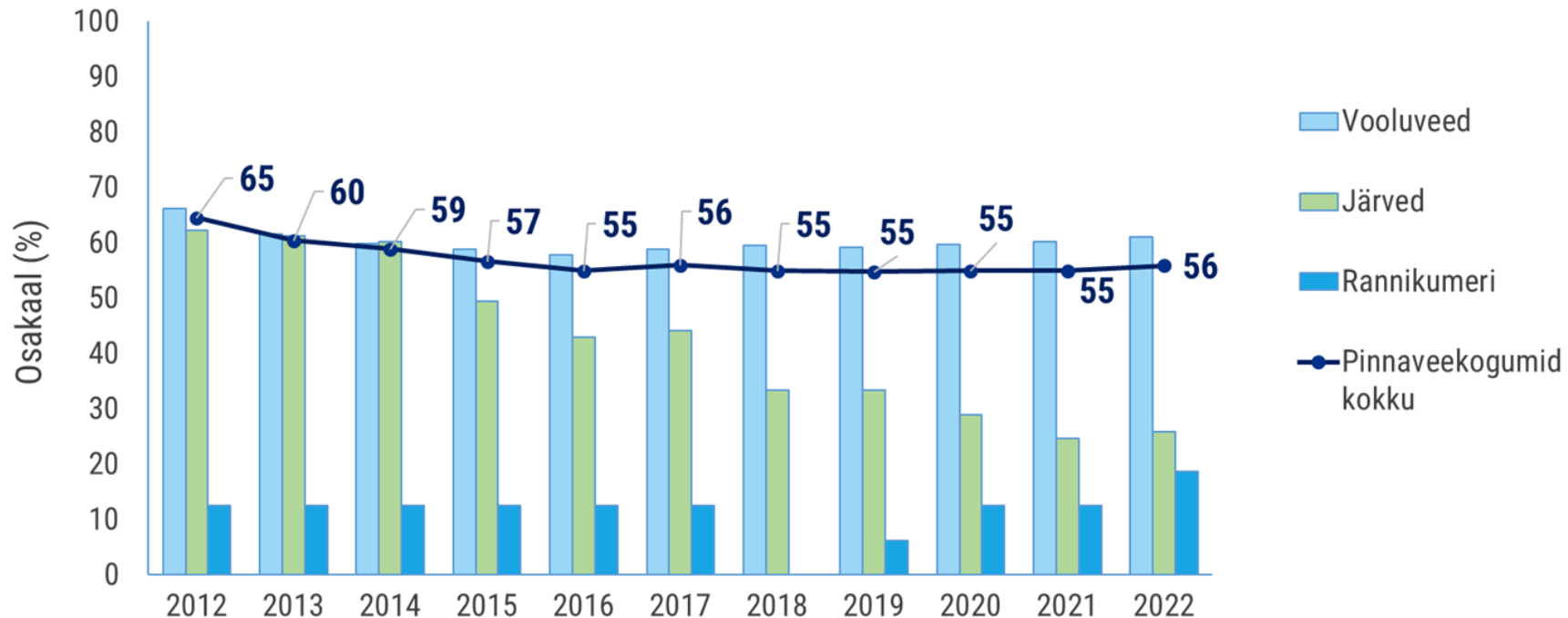
85% riikliku tähtsusega jääkreostusobjektidest on ohustatud või likvideeritud=eis ei ole 3. perioodis vesikondades oluline koormus!

1/3 olulistest rändetõketest on tehtud kaladele läbitavaks (lammutatud või rajatud kalapääs)

Koondhinnangu sisse vaadates näeme, et ökoloogiline seisund on hakanud vaikselt paranema!!!

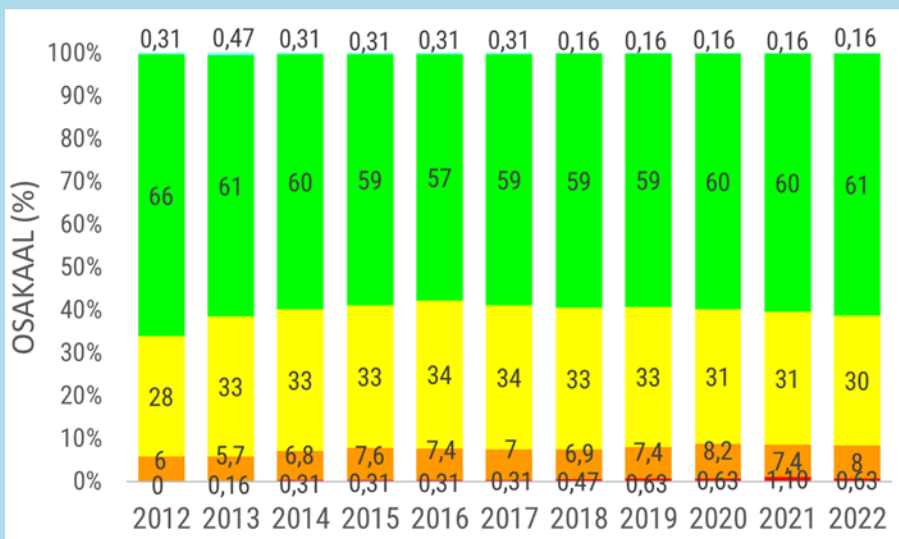
Heas või väga heas ökoloogilises seisundis pinnaveekogumite osakaal

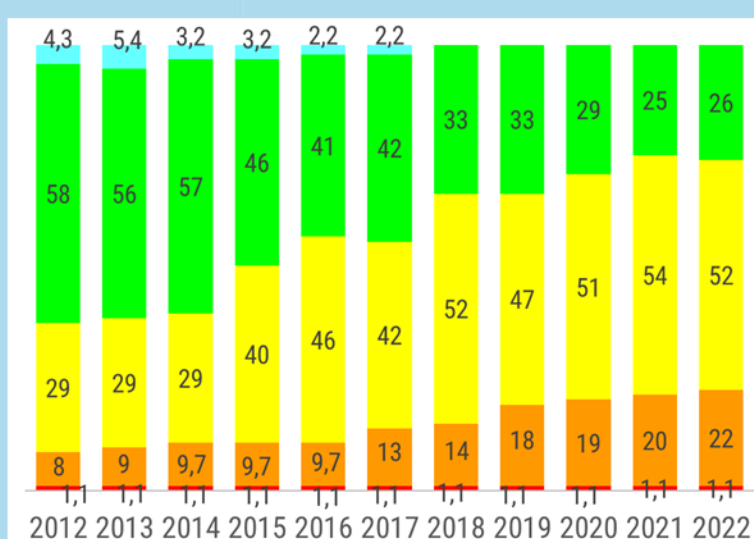

Heas seisundis kogumite osakaal on suurenenud kõikides pinnaveekogumite gruppides:

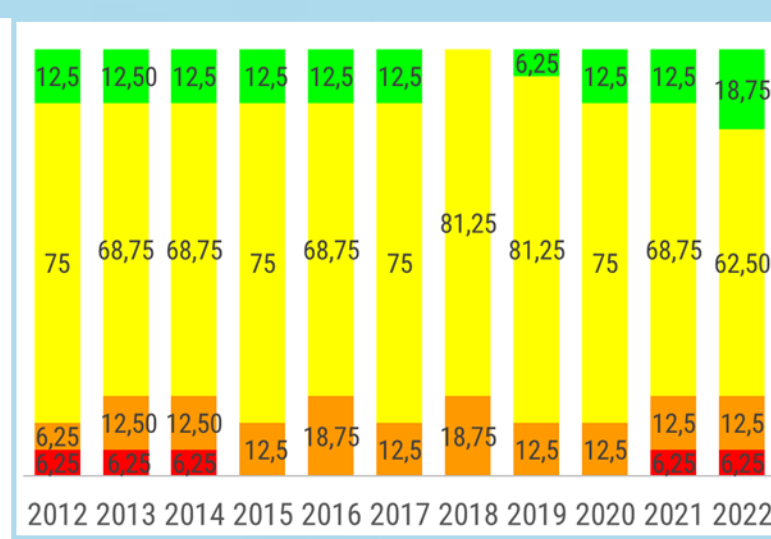
Vooluveekogumid

Seisuveekogumid

Rannikuveekogumid

■ Väga hea
 ■ Hea
 ■ Kesine
 ■ Halb
 ■ Väga halb

Kuhu koer on maetud?

- Muutused looduses võtavad kaua aega, kui meede on rakendatud, ei parane seisund üle öö ega tihti mitte ka paari aastaga!
- Meil on keskkonnas veel küllalt ajaloolist saastet, mis ei ole lahendatud, samas inimtegevus järjest intensiivistub, millest koormust lisandub, õiguse veekaitsepiirangud ei pruugi olla piisavad;
- Teadmised keskkonnakohta täienevad, uurime ja jälgime keskkonnas järjest uusi aineid, mida varem ei ole seisundeid hinnates arvesse võtnud;

Kuhu koer on maetud?

- Metoodika: Eeldame, et seiramata kogumid on heas seisundis, ent kui uurime, siis tihti selgub, et nii see ei ole.
- Riigis on tähtsamaid teemasid, ei ole prioriteet
Seetõttu on valdkonnas ressurside puudus:
 - Meetmete rakendamiseks
 - Administratiivse suutlikkuse tõstmiseks
 - Töövahendite arendamiseks

Kuhu koer on maetud?

- Erinevate valdkondade ebapiisav integreeritud Merestrategia, looduskaitse/Natura, kliimamuutustega kohanemine, jäätmemajandus, ühtne põllumajanduspoliitika jne
See tingib:
 - Läbimõttlemata ressursside kasutuse (erinevates kavades tegevuste dubleerimine, ebaõnnestunud keskkonnarahade sihipärane kasutamine nt MAK keskkonna sekkumised)
 - Konfliktid: veekaitse vs looduskaitse vs sotsiaalsed ootused vs majandusvajadused vs muinsuskaitse jne

Kuhu koer on maetud?

➤ Rakendajate madal teadlikkus ja meetmete rakendamise suutlikkus

Madal veekaitse teadlikkus

Madal veemajanduskavade ja meetmete rakendamise vajaduse

teadlikkus—meetmeid ei rakendata

ebaõnnestunud kaasamise tulemus

Madal meetmete rakendamise suutlikkus:

- Ressursside puudus—liialt kulukad/ebaproportsionaalsed meetmed?
- Teadmiste ja oskuste puudus
- Paberimajandusega tegelemine liialt keerukas (toetuste taotlemine, lubade taotlemine jms)

Meetmete kulutõhususe hindamise madal tase—ebaproportsionaalsed meetmed?

Kuhu koer on maetud?

- Andmetega seotud puudused:
 - Ebapiisavad andmed (140 uurimusseire vajadus)
 - Madala usaldusväärusega andmed
 - Andmed laiali erinevates andmebaasides
 - Andmed tehniliselt raskesti kättesaadavad

Mis on 3. perioodil plaanis olukorra parandamiseks?

- Hangime välisvahendeid probleemide lahendamiseks!
- LIFE SIP WetEST Lääne-Eesti vesikonna meetmete rakendamiseks ja administratiivse võimekuse tõstmiseks
 - 9 a (2025-2033)
 - 20 partnerit
 - 32 miljonit eurot
- Teeme 4. perioodi VMK koostamise eel analüüsi erinevate valdkondade ühisosade kaardistamiseks ja paremaks integreerimiseks—eesmärgid, meetmed, konfliktid.

Mis on 3. perioodil plaanis olukorra parandamiseks?

- VMK protsessides tõhusam kaasamine (kaasamise meetmete väljatöötamine 2024. a I poolaastal)
- KeA-l ja RMK-l on keskkonnateadlikkuse tõstmise pädevus, suurendame fookust veekaitsele
- Loomme KIKi erinevaid finantsinstrumente VMK meetmete rakendamiseks + rahastusprioriteetide ümberhindamine
- Hangime välisvahendid VMK rakendamise koordineerimiseks administratiivse süsteemi loomiseks
- Meetmete kulutõhususe metoodika ja hindamise edasiarendamine

Mis on 3. perioodil plaanis olukorra parandamiseks?

- Teeme Regionaal- ja põllumajandusministeeriumiga järgmise perioodi ühtse põllumajandusmajanduspoliitika veekaitse sekkumiste väljatöötamisel tõhusamat koostööd, et rahad saaksid kasutatud õigel ajal õiges kohas—veelgi tugevama seose loomine VMK meetmeprogrammi meetmetega
- Väliste vahendite hankimine seire tõhustamiseks, veeandmebaaside arendamiseks, veemajanduskava rakendamiseks töölaua loomiseks jms
- Ülikoolide VMK- planeeritud uuringute ja uurimusseire tegemiseks KIK-i keskkonnaprogrammi suunamine (100%

KLIIMAMINISTEERIUM

Täna!

reeda.iismaa@kliimaministerium.ee